

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

НАКАЗ

31.08.2017 № 992

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
20 листопада 2017 р.
за № 1408/31276

**Про затвердження Правил застосування примусових
заходів медичного характеру в спеціальному закладі з
надання психіатричної допомоги**

{Із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства
охорони здоров'я
№ 865 від 08.05.2018
№ 218 від 03.02.2022}

Відповідно до статті 92 Кримінального кодексу України, статті 19 Закону України
«Про психіатричну допомогу», статті 33 Основ законодавства України про охорону
здоров'я та з метою удосконалення надання медичної допомоги населенню **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Правила застосування примусових заходів медичного характеру в
спеціальному закладі з надання психіатричної допомоги, що додаються.

2. Міністру охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, керівникам структурних
підрозділів з питань охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських
державних адміністрацій забезпечити виконання цього наказу.

*{Пункт 3 втратив чинність на підставі Наказу Міністерства охорони здоров'я № 865
від 08.05.2018}*

4. Медичному департаменту (Гаврилюк А.О.) забезпечити подання цього наказу у
встановленому законодавством порядку на державну реєстрацію до Міністерства юстиції
України.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Лінчевського
О.В.

6. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

В.о. Міністра	У. Супрун
ПОГОДЖЕНО: Заступник Генерального прокурора України Т.в.о. Міністра закордонних справ України Голова Національної поліції України	А. Стрижевська О.В. Зеркаль С.М. Князєв

	ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства охорони здоров'я України 31.08.2017 № 992
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20 листопада 2017 р. за № 1408/31276

ПРАВИЛА

застосування примусових заходів медичного характеру в спеціальному закладі з надання психіатричної допомоги

1. Ці Правила визначають необхідні організаційні та правові засади застосування примусових заходів медичного характеру (далі - ПЗМХ) з огляду на пріоритет прав і гідності людини, зазначених у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Конвенції про захист прав та гідності людини у зв'язку з використанням досягнень біології та медицини (Конвенція про права людини та біомедицину, поточна редакція від 15 вересня 2010 року), Кримінальному кодексі України, Кримінальному процесуальному кодексі України, Законі України «Про психіатричну допомогу», Основах законодавства України про охорону здоров'я.

2. ПЗМХ за рішенням суду застосовуються до осіб, які скоїли суспільно-небезпечне діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого Особливою частиною Кримінального кодексу України (далі - СНД), для надання їм психіатричної допомоги з метою інтеграції їх в суспільство та запобігання вчиненню ними повторних СНД.

3. У цих Правилах терміни вживаються в таких значеннях:

спеціальний заклад з надання психіатричної допомоги (далі - СЗНПД) - заклад з надання психіатричної допомоги, в якому застосовуються стаціонарні види ПЗМХ, передбачені Кримінальним кодексом України;

ПЗМХ у виді госпіталізації до закладу з надання психіатричної допомоги із звичайним наглядом - вид ПЗМХ та психіатричної допомоги, за якого особа, перебуваючи в СЗНПД, може самостійно, без супроводу медичного працівника залишати палату, відділення та СЗНПД;

ПЗМХ у виді госпіталізації до закладу з надання психіатричної допомоги із посиленням наглядом - вид ПЗМХ та психіатричної допомоги, за якого особа, перебуваючи в СЗНПД,

може самостійно, без супроводу медичного працівника залишати палату та відділення. Виходити за межі СЗНПД самостійно, без супроводу медичного працівника пацієнтам заборонено;

ПЗМХ у виді госпіталізації до закладу з надання психіатричної допомоги із суворим наглядом - вид ПЗМХ та психіатричної допомоги, за якого особа, перебуваючи в СЗНПД, може самостійно залишати палату та не може самостійно, без супроводу медичного працівника залишати відділення. Виходити за межі СЗНПД пацієнтам заборонено, крім випадків участі в судовому засіданні.

Інші терміни, що використовуються в цих Правилах, застосовуються у значеннях, визначених у Кримінальному кодексі України, Кримінальному процесуальному кодексі України, Законі України «Про психіатричну допомогу» та Основах законодавства України про охорону здоров'я.

4. ПЗМХ щодо неповнолітніх застосовуються відокремлено від повнолітніх осіб. Психіатрична допомога дітям надається виключно лікарем-психіатром дитячим та іншими спеціалістами, що мають підготовку з роботи із дітьми.

5. У СЗНПД застосовуються всі передбачені статтею 94 Кримінального кодексу України стаціонарні види ПЗМХ.

6. ПЗМХ стаціонарних видів застосовуються у межах адміністративно-територіальної одиниці відповідно до місця проживання пацієнтів. Мережа СЗНПД затверджується наказом Міністерства охорони здоров'я України.

7. У СЗНПД не надається психіатрична допомога особам, які не скоїли СНД.

8. Кожний стаціонарний вид ПЗМХ застосовується в окремих структурних підрозділах СЗНПД.

9. Пацієнти перебувають в палаті з розрахунку не менше ніж 7 м² на одного пацієнта. Перебування в палаті більше 4 осіб не допускається.

Палата повинна мати достатньо великі вікна, щоб забезпечити природне освітлення вдень та приплив свіжого повітря. Віконне скло має бути вкрите захисною ударостійкою плівкою. В палаті має бути встановлена система сигналізації вікон і дверей та кнопка виклику персоналу безпеки. Усі електричні кабелі мають бути приховані. Електричні вимикачі встановлюються поза дверима палати (в коридорі).

У кожного пацієнта в палаті повинна бути шафа для особистих речей, шафа або полиці для зберігання продуктів харчування, крім продуктів, які швидко псуються. Двері повинні бути оснащені оглядовим вікном, скло якого вкривається захисною ударостійкою плівкою. Оглядове вікно (ширина - 40, висота - 15 см) встановлюється у верхній частині дверей на висоті не менше ніж 150 см від підлоги. Двері обладнуються електромеханічними замками, які відчиняються лише назовні.

10. ПЗМХ застосовуються за рішенням суду у випадках та в порядку, встановлених Кримінальним кодексом України, Кримінальним процесуальним кодексом України та цими Правилами.

11. Госпіталізація пацієнтів до СЗНПД здійснюється на підставі судового рішення про застосування ПЗМХ за наявності документів, що посвідчують особу.

12. Прийом пацієнта до СЗНПД здійснює черговий лікар-психіатр, який перевіряє наявність ухвали суду про застосування ПЗМХ та документи, які посвідчують особу громадянина. Крім того, черговий лікар-психіатр письмово повідомляє пацієнта про його права, пов'язані із психіатричною допомогою, та застосування ПЗМХ, обов'язки та перелік

предметів, виробів і речовин, зберігання і використання яких заборонено, згідно з додатком 1 до цих Правил. Іноземцям або особам без громадянства керівництво СЗНПД забезпечує можливість такого повідомлення зрозумілою їм мовою. Керівництво СЗНПД повинно впродовж одного робочого дня повідомити консульську посадову особу про госпіталізацію громадянина (підданого) відповідної держави. Крім того, пацієнта повідомляють про наявне у нього право на зустріч із консульською посадовою особою відповідно до Віденської Конвенції ООН про консульські зносини 1963 року.

13. Під час огляду пацієнта черговий лікар-психіатр досліджує психічний стан, визначає ризик самоушкодження та ризик заподіяння шкоди іншим та оцінює фізичний стан, збирає необхідні анамнестичні відомості і заносить відповідні дані до форми первинної облікової документації № 001/о «Журнал обліку прийому хворих у стаціонар та відмов у госпіталізації», затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14 лютого 2012 року № 110, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28 квітня 2012 року за № 661/20974, та форми первинної облікової документації № 003/о «Медична карта стаціонарного хворого № _____», затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14 лютого 2012 року № 110, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28 квітня 2012 року за № 661/20974 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України від 21 січня 2016 року № 29). При виявленні тілесних ушкоджень черговий лікар-психіатр негайно повідомляє про це чергову частину територіального органу поліції. При виявленні предметів, виробів і речовин, зберігання і використання яких заборонено в СЗНПД, їх вилучають у пацієнта, здають для зберігання на склад цього закладу і повертають пацієнту при виписці.

14. Продовження, зміна виду або припинення ПЗМХ здійснюються судом за заявою представника СЗНПД в порядку, передбаченому Кримінальним кодексом України та Кримінальним процесуальним кодексом України. До заяви представника СЗНПД додається форма первинної облікової документації № 104/о «Висновок комісії лікарів-психіатрів щодо особи, до якої застосовуються примусові заходи медичного характеру № _____», затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28 липня 2014 року № 527, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 13 серпня 2014 року за № 959/25736. Зміна виду або припинення застосування ПЗМХ здійснюється судом також за заявою особи, до якої застосовуються ПЗМХ, або її захисника чи іншого законного представника у разі, якщо така особа за своїм станом здоров'я не може усвідомлено подати до суду відповідну заяву. До заяви додається форма первинної облікової документації № 104/о «Висновок комісії лікарів-психіатрів щодо особи, до якої застосовуються примусові заходи медичного характеру № _____», затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28 липня 2014 року № 527, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 13 серпня 2014 року за № 959/25736, або у разі наявності висновку обраного особою лікаря-психіатра (лікаря-психіатра дитячого). Участь пацієнта у судовому засіданні при вирішенні питань про продовження, зміну виду або припинення ПЗМХ є обов'язковою.

15. У разі значного поліпшення психічного стану пацієнта лікуючий лікар ініціює позачергове засідання комісії лікарів-психіатрів. Після складання форми первинної облікової документації № 104/о «Висновок комісії лікарів-психіатрів щодо особи, до якої застосовуються примусові заходи медичного характеру № _____», затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28 липня 2014 року № 527, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 13 серпня 2014 року за № 959/25736, представник СЗНПД повинен не пізніше 5 робочих днів, починаючи з наступного дня після складання зазначеного висновку, звернутись до суду із заявою про зміну виду ПЗМХ.

16. Пацієнт самостійно або через свого захисника чи іншого законного представника має право звернутись до лікаря-психіатра, який не є працівником СЗНПД, з метою проведення йому альтернативного психіатричного огляду. У разі такого звернення пацієнта

до лікаря-психіатра лікуючий лікар-психіатр протягом однієї доби готує форму первинної облікової документації № 027/о «Виписка із медичної карти амбулаторного (стаціонарного) хворого», затверджену наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14 лютого 2012 року № 110, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28 квітня 2012 року за № 661/20974, для надання її лікарю-психіатру, який буде проводити альтернативний психіатричний огляд. Керівництво СЗНПД забезпечує допуск лікаря-психіатра до пацієнта протягом одного робочого дня після пред'явлення обраним лікарем-психіатром документа, що посвідчує особу, документа про вищу медичну освіту та посвідчення про наявність кваліфікаційної категорії (сертифікат лікаря-спеціаліста) лікаря-психіатра (лікаря-психіатра дитячого).

17. Пацієнти, до яких застосовано ПЗМХ, отримують психіатричну допомогу виключно за медико-технологічними документами відповідно до Методики розробки та впровадження медичних стандартів медичної допомоги на засадах доказової медицини, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28 вересня 2012 року № 751, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 29 листопада 2012 року за № 2001/22313 (із змінами).

18. Пацієнти, які госпіталізовані до СЗНПД, розміщуються у його структурних підрозділах відповідно до виду застосованого до них ПЗМХ, статі та з урахуванням наявності чи відсутності у пацієнта соціально небезпечних захворювань. Впродовж 5 робочих днів з дати госпіталізації пацієнта керівник СЗНПД повинен забезпечити проходження пацієнтом медичного обстеження для виявлення у нього інфекційних та соматичних захворювань.

19. Оцінка ризику скоєння пацієнтом СНД оцінюється за допомогою шкали оцінки ризику (HCR-20 Version 3 та інші).

20. На кожного пацієнта в СЗНПД впродовж першого місяця після госпіталізації мультидисциплінарною командою (лікар-психіатр, соціальний працівник, психолог або психотерапевт, медична сестра) розробляється спеціальна індивідуальна програма медичної, соціальної та психологічної реабілітації, яка затверджується керівником СЗНПД.

21. Керівник СЗНПД має право звернутись до відповідних закладів охорони здоров'я для отримання висновку флюорографічного обстеження пацієнта та копії форми первинної облікової документації № 100/о «Висновок судово-психіатричного експерта № ____», затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28 липня 2014 року № 527, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 13 серпня 2014 року за № 959/25736. У разі госпіталізації до СЗНПД неповнолітнього додатково може бути запитана виписка з форми первинної облікової документації № 063/о «Карта профілактичних щеплень», затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 10 січня 2006 року № 1, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 08 червня 2006 року за № 686/12560.

22. Незалежно від виду ПЗМХ керівництво СЗНПД забезпечує реалізацію прав пацієнтів, передбачених статтею 25 Закону України «Про психіатричну допомогу», а також права пацієнтів:

розпоряджатися грошовими коштами, придбавати, володіти і розпоряджатися предметами, речами, виробами, за винятком заборонених до використання;

вести телефонні розмови та користуватися глобальною мережею Інтернет (за власний рахунок);

одержувати і відправляти посилки, бандеролі, грошові перекази, одержувати передачі;

придбавати, користуватися і зберігати предмети першої потреби, періодичні видання, літературу, продукти харчування;

розпоряджатися вільним часом згідно з розпорядком дня;

перебувати щодня на свіжому повітрі не менше ніж дві години;

отримувати освіту відповідно до законодавства про освіту;

користуватися послугами захисника та іншого законного представника;

мати при собі портативні персональні комп'ютери та аксесуари до них (щодо пацієнтів, до яких застосовано ПЗМХ у виді госпіталізації до психіатричного закладу із звичайним наглядом).

23. Незалежно від виду ПЗМХ пацієнти зобов'язані:

дотримуватися лікувальних заходів та заходів соціальної і психологічної реабілітації;

дотримуватись розпорядку дня в СЗНПД, правомірних взаємовідносин з іншими пацієнтами, персоналом закладу та іншими особами;

утримувати в чистоті і порядку приміщення, дбайливо ставитися до майна СЗНПД;

дотримуватися санітарно-гігієнічних норм, мати охайний вигляд;

дотримуватися вимог пожежної безпеки.

24. Незалежно від виду ПЗМХ пацієнтам заборонено вживати спиртні напої, наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги чи інші одурманюючі засоби, зберігати і використовувати такі предмети, вироби, речовини:

будь-яка зброя, а також спеціальні засоби та засоби активної оборони;

будь-які алкогольні та слабоалкогольні напої, а також напої енергетичної дії;

лікарські засоби, що не призначені лікарем;

ножі, бритви (крім електричних і механічних) та інші гострорізальні і колючі предмети;

сокири, молотки та інші інструменти.

25. У кожному СЗНПД організовується розпорядок дня з урахуванням особливостей роботи з різними категоріями пацієнтів, виду ПЗМХ, пори року, місцевих умов та інших конкретних обставин. При цьому передбачаються безперервний восьмигодинний сон пацієнтів і надання їм особистого часу не менше ніж дві години. Розпорядок дня затверджується керівником СЗНПД, доводиться до відома пацієнтів і персоналу та розміщується на стенді у структурних підрозділах в доступних для пацієнтів місцях.

26. Для приймання передач в СЗНПД обладнуються спеціальні кімнати, вхід до яких вільний для громадян. У цих кімнатах установлюються столи з письмовим приладдям і контрольними вагами, стільцями, скриньки для заяв і скарг. Облік посилок (передач) і бандеролей, що надходять на ім'я пацієнтів, ведеться персоналом СЗНПД, їх вміст реєструється в книзі обліку посилок, бандеролей, що надійшли на поштову адресу установи на ім'я пацієнта. Відкриття та огляд змісту посилки і бандеролі проводяться працівником СЗНПД у присутності адресата. Вміст посилок (передач) і бандеролей ретельно перевіряється. Посилки (бандеролі), що надійшли на поштову адресу для пацієнтів, яких було виписано або які померли, повертаються відправникам з приміткою «Підлягає поверненню».

27. Особисті речі та речі, необхідні для навчання і проведення вільного часу, залишаються у пацієнтів. Інші речі зберігаються у спеціально обладнаному приміщенні СЗНПД та видаються пацієнту на його вимогу.

28. Листи пацієнтів перегляду не підлягають.

29. Спілкування пацієнта з відвідувачами відбувається у спеціально обладнаному для цього приміщенні у визначений правилами внутрішнього розпорядку час. Спілкування пацієнта з відвідувачами обмежується виключно на підставі і у порядку, визначеними статтею 25 Закону України «Про психіатричну допомогу». Жодні обмеження щодо спілкування пацієнта з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, прокурором, захисником або іншим законним представником не можуть бути застосовані.

30. Пацієнти, перебуваючи в СЗНПД, мають право на користування мобільними телефонами без фотокамер, відеокамер та доступу до мережі Інтернет. Для користування мобільним телефоном пацієнт повинен звернутися до керівника СЗНПД з письмовою заявою із зазначенням найменування телефону, моделі, коду міжнародного ідентифікатора мобільного обладнання (IMEI) або серійного номера та телефонного номера оператора зв'язку, яким він користується. У разі якщо пацієнт має мобільні засоби комунікації, вони зберігаються у спеціально обладнаному місці під наглядом медичного працівника і надаються пацієнту за його письмовою заявою, в якій зазначаються телефонний номер абонента та приблизна тривалість розмови. Період часу, протягом якого пацієнт має право користуватись мобільним телефоном, визначається внутрішнім розпорядком СЗНПД. У разі якщо пацієнт набирає телефонний номер абонента, який не зазначений у заяві, а також вживає під час телефонної розмови нецензурні слова чи погрози, телефонна розмова припиняється.

Мобільні телефони та факти телефонних розмов пацієнтів реєструються в журналі реєстрації мобільних телефонів і телефонних номерів, якими користуються пацієнти, та обліку їх телефонних розмов, форма якого наведена в додатку 2 до цих Правил, що зберігається в структурних підрозділах СЗНПД.

31. Для забезпечення права пацієнтів користуватися глобальною мережею Інтернет в СЗНПД обладнуються в окремих приміщеннях комп'ютерні класи (місця). У комп'ютерних класах (місцях) в обов'язковому порядку блокується доступ до соціальних мереж, а також сайтів, що пропагують жорстокість, насильство, еротичного або порнографічного змісту. Користуватися глобальною мережею Інтернет пацієнти можуть поза часом, передбаченим для медичного втручання та заходів реабілітації, приймання їжі та безперервного сну. Оплата послуг за користування глобальною мережею Інтернет здійснюється пацієнтами за рахунок особистих коштів.

32. Право пацієнта на отримання безоплатної загальної середньої та (або) професійно-технічної освіти реалізується за навчальними програмами з урахуванням рівня інтелектуального розвитку.

33. Пацієнти, до яких застосовано ПЗМХ у виді госпіталізації до закладу з надання психіатричної допомоги із посиленням та звичайним наглядом, можуть залишати СЗНПД. Факт виходу пацієнта за територію закладу з надання психіатричної допомоги фіксується в журналі обліку пацієнтів, яким надано дозвіл вийти за межі СЗНПД, форму якого наведено у додатку 3 до цих Правил.

34. Керівництво СЗНПД зобов'язано негайно повідомити пацієнта про тяжке захворювання або смерть близького родича. Пацієнти, до яких застосовано ПЗМХ у виді госпіталізації до закладу з надання психіатричної допомоги із посиленням та звичайним наглядом, мають право бути присутніми на похоронах родича.

35. Пацієнти, до яких застосовано ПЗМХ у виді госпіталізації до закладу з надання психіатричної допомоги із звичайним наглядом, мають право працювати за межами СЗНПД.

36. Пацієнти, до яких застосовано ПЗМХ у виді госпіталізації до закладу з надання психіатричної допомоги із посиленням та звичайним наглядом, мають право відвідувати публічні богослужіння, здійснювати релігійні обряди і церемонії за межами СЗНПД, а за потреби - на території СЗНПД. Адміністрація закладу з надання психіатричної допомоги зобов'язана створити умови для відправлення релігійних обрядів на території СЗНПД.

37. Для отримання дозволу на вихід за межі СЗНПД пацієнт звертається із заявою до керівника закладу з надання психіатричної допомоги, в якій зазначається підстава для надання пацієнту права залишити СЗНПД (робота, відвідування публічного богослужіння, релігійного обряду і церемонії, відвідування спортивних заходів). Дозвіл на залишення території СЗНПД надається керівником СЗНПД з урахуванням психічного стану пацієнта та дотримання ним спеціальної індивідуальної програми медичної, соціальної та психологічної реабілітації, про що видається відповідний наказ. Відмова керівника закладу з надання психіатричної допомоги надати пацієнту дозвіл вийти за межі СЗНПД має бути обґрунтована.

38. Протипоказаннями для виходу пацієнта за межі СЗНПД є:

порушення лікувально-реабілітаційного режиму та внутрішнього розпорядку СЗНПД;
перебування у такому психічному стані, який дає підстави вважати, що наразі є наявність значної суспільної небезпеки пацієнта.

39. Протипоказаннями для самостійного виходу пацієнта за межі СЗНПД є психічні стани, що унеможливають адекватне орієнтування у навколишньому середовищі (деменція, тяжка та помірна розумова відсталість, розлади свідомості тощо).

40. У разі залишення території СЗНПД пацієнт повинен повернутись у строк, визначений наказом керівника СЗНПД.

41. Під час перебування за межами СЗНПД пацієнтам забороняється:

залишати межі населеного пункту, до якого їм дозволено вихід;
вживати спиртні напої і слабоалкогольні напої, наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги чи інші одурманюючі засоби.

42. Під час перебування за межами СЗНПД пацієнти зобов'язані:

дотримуватися правил громадського порядку;
повертатися до закладу з надання психіатричної допомоги у строк, встановлений керівництвом закладом. У разі виникнення об'єктивних обставин, що не дають змоги повернутися до закладу з надання психіатричної допомоги в установленний строк, пацієнти зобов'язані за можливості самі або через інших осіб повідомити про це керівництво закладу, зазначивши місце свого перебування.

43. Пацієнти, до яких застосовано ПЗМХ у виді госпіталізації до закладу з надання психіатричної допомоги із посиленням наглядом, при залишенні СЗНПД в обов'язковому порядку супроводжуються працівником закладу.

44. Пацієнти, їхні речі та одяг, а також палати підлягають особистому огляду за наявності підозри щодо зберігання психоактивних речовин та інших заборонених речей. Особистий огляд проводиться персоналом служби охорони однієї статі із пацієнтом. Проведення особистого огляду в одному приміщенні декількох осіб одночасно заборонено. Факт особистого огляду, який має бути обґрунтованим, зазначається у формі первинної облікової документації № 003/о «Медична карта стаціонарного хворого № ____», затвердженій наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14 лютого 2012 року № 110 року, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28 квітня 2012 року за №

661/20974 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України від 21 січня 2016 року № 29). Перед початком особистого огляду оголошуються підстави і порядок його проведення, пропонується здати психоактивні речовини та інші заборонені речі. Оголошується право осіб, які підлягають особистому огляду, на оскарження дій персоналу щодо виконання зазначених заходів. За фактом вилучення психоактивних речовин та інших заборонених речей пацієнти надають письмові пояснення. Під час проведення особистого огляду палати обов'язкова присутність керівника структурного підрозділу СЗНПД, в якому пацієнту надають психіатричну допомогу. Під час особистого огляду використовуються відповідні технічні засоби нагляду і контролю, не допускається пошкодження білизни, одягу, майна, інвентарю та інших предметів, а також псування продуктів харчування.

45. Фізичне обмеження або ізоляція застосовуються до пацієнтів згідно з Правилами застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24 березня 2016 року № 240, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 15 квітня 2016 року за № 570/28700. Факт застосування до пацієнта фізичного обмеження або ізоляції доводиться до відома наглядової ради СЗНПД.

46. У разі відсутності посад медичних працівників окремих спеціальностей в штатному розписі СЗНПД (або тимчасової вакансії) необхідну медичну допомогу пацієнту надають медичні працівники закладів охорони здоров'я за територіальним принципом.

47. Якщо пацієнт під час застосування до нього стаціонарних видів ПЗМХ скоїв нове СНД, керівник СЗНПД негайно повідомляє про це його захисника або законного представника, територіальний орган поліції та місцеву прокуратуру.

48. У разі втечі пацієнта із СЗНПД керівник СЗНПД негайно повідомляє про це територіальний орган поліції, місцеву прокуратуру, законних представників пацієнта, його родичів.

49. У разі смерті пацієнта керівник СЗНПД негайно повідомляє про це його законних представників, територіальний орган поліції, місцеву прокуратуру.

50. Виписка пацієнта із СЗНПД відбувається у разі припинення судом стаціонарних видів ПЗМХ.

51. Охорона СЗНПД забезпечується згідно із Законом України «Про охоронну діяльність».

52. Система заходів безпеки в СЗНПД включає:

персонал служби охорони;

стаціонарні пости охорони;

мобільні пости охорони;

технічні засоби нагляду і контролю.

53. Персонал служби охорони здійснює контроль за місцезнаходженням пацієнтів та їх діями; контролює стан технічних засобів нагляду і контролю; здійснює перевірку транспорту, який в'їжджає та виїжджає до/з СЗНПД; перевіряє персонал СЗНПД та пацієнтів при вході та виході з території та будь-яких інших осіб з тимчасовим або постійним доступом; здійснює перевірку палат, робочих місць персоналу, а також окремих зон загальних та спеціальних місць перебування пацієнтів.

54. У разі дій персоналу СЗНПД, що порушують вимоги цих Правил, чи створення ними небезпечних ситуацій співробітники служби охорони повинні терміново повідомити про це керівника СЗНПД.

55. З метою здійснення відеоспостереження в СЗНПД створюється стаціонарний пост охорони. Відеоспостереження здійснюється за місцями, в яких перебувають пацієнти, крім палат та місць доступу до санітарних засобів.

56. На вході на територію СЗНПД організовується стаціонарний пост охорони із системою контролювання доступу, що може включати рентгенотелевізійний інтроскоп та стаціонарний металопрошукач. Виявлені предмети та речовини, заборонені в СЗНПД, вилучаються та повертаються відвідувачам при виході із закладу з надання психіатричної допомоги.

57. Приміщення СЗНПД обладнуються сигналізацією на вікнах і дверях та контрольованими відеокамерами. Система відеонагляду за палатами розташовується таким чином, щоб мати можливість контролювати 10-12 палат одночасно.

58. Територія СЗНПД має бути оточена парканом заввишки не менше ніж 2,5 метра, обладнаним системою охоронної сигналізації та системою відеоспостереження.

59. Для здійснення нагляду і контролю за поведінкою пацієнтів в СЗНПД, з метою попередження втеч, інших СНД та порушень порядку застосування ПЗМХ застосовуються технічні засоби нагляду і контролю (далі - ТЗНіК), а саме:

системи охоронної сигналізації;

системи контролювання доступу;

телесистеми, відеосистеми.

60. Системи охоронної сигналізації призначені для виявлення та попередження вчинення втеч з СЗНПД.

61. Системи контролювання доступу призначені для забезпечення автоматизації пропускового режиму на контрольно-пропускному пункті пропуску людей, реєстрації персоналу та відвідувачів СЗНПД з можливістю їх візуальної ідентифікації при виході із закладу з надання психіатричної допомоги шляхом зв'язання з матеріалами фотозйомки, відеозйомки, організації режиму їх переміщення в закладі.

62. Телесистеми, відеосистеми призначені для дистанційного візуального спостереження за поведінкою пацієнтів, реєстрації (запису) інформації з телекамер і відеокамер, встановлених в окремих приміщеннях та на територіях СЗНПД.

63. Обладнання місць ТЗНіК здійснюється відповідно до вимог експлуатації інженерно-технічних засобів охорони та спеціальної техніки з урахуванням їх функціонального призначення та технічних характеристик, особливостей організації охорони і нагляду.

64. Використання ТЗНіК здійснюється персоналом, що надає послуги з охорони СЗНПД.

65. При застосуванні ТЗНіК забезпечується обмеження доступу до інформації сторонніх осіб шляхом використання вбудованих у ТЗНіК програмних або апаратних засобів обмеження доступу (паролі, захищені протоколи обміну тощо) та (або) захищених від стороннього доступу каналів передачі інформації.

66. Інформація про застосування ТЗНіК доводиться до відома пацієнтів. Крім того, інформація про застосування ТЗНіК розміщується в СЗНПД на контрольно-пропускному пункті пропуску людей шляхом встановлення попереджувального знака «Увага! Працюють технічні засоби нагляду і контролю».

67. Наявні ТЗНіК мають забезпечувати зберігання відео-, аудіо- та іншої інформації в СЗНПД не менше трьох місяців, після чого вона підлягає знищенню.

68. Доступ до відео-, аудіо- та іншої інформації, що фіксується ТЗНіК, відбувається згідно із законодавством.

В.о. директора Медичного департаменту	А. Гаврилюк
--	--------------------

	Додаток 1 до Правил застосування примусових заходів медичного характеру в спеціальному закладі з надання психіатричної допомоги (пункт 12)
Я,	 (прізвище, ім'я, по батькові)

одержав(ла) інформацію щодо підстав застосування до мене примусових заходів медичного характеру. Мені роз'яснено моє право повідомити будь-яку особу за моїм вибором про надання мені психіатричної допомоги. Мені повідомлено прогноз можливого розвитку мого захворювання, у тому числі наявність ризику для життя і здоров'я, я мав(ла) можливість ставити будь-які питання з цього приводу. Мені повідомлено про право звернення безпосередньо до керівника психіатричного закладу з питань надання психіатричної допомоги, вільного вибору лікаря та право вимагати його заміни. Мені повідомлено про моє право на допуск до мене інших медичних працівників, законних представників, захисника, нотаріуса, а також священнослужителя для відправлення богослужіння та релігійного обряду. Мені повідомлено про моє право на спілкування з іншими особами, яке обмежується виключно на підставі і у порядку, визначених статтею 25 Закону України «Про психіатричну допомогу», а також про те, що право на спілкування з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, прокурором, захисником або іншим законним представником не підлягає жодним обмеженням. Мені повідомлено, що моє право отримати достовірну та своєчасну інформацію про стан мого здоров'я, включаючи існуючі і можливі фактори ризику та їх ступінь, а також на ознайомлення з відповідними медичними документами, що стосуються мого психічного здоров'я, може бути обмежено через особливості мого психічного стану. Мені повідомлено про моє право вказати особу, якій надається повна та достовірна інформація про стан мого здоров'я, включаючи існуючі і можливі фактори ризику та їх ступінь, а також якій надаються для ознайомлення відповідні медичні документи, що стосуються мого психічного здоров'я:

(прізвище, ім'я, по батькові, контактні дані)

Мені повідомлено про моє право отримувати психіатричну допомогу в безпечних та найменш обмежених умовах. Мені повідомлено, про моє право на доступ до засобів масової інформації, дозвілля та заняття творчою діяльністю, на здійснення телефонних розмов та на інші технічні засоби електронних комунікацій за особистий рахунок. Мені повідомлено про моє право на правовий захист від будь-яких форм дискримінації та на безоплатну юридичну допомогу. Мені повідомлено про моє право та право мого законного представника на оскарження неправомірних рішень і дій працівників психіатричного закладу та на відшкодування заподіяної шкоди моєму здоров'ю. Мені повідомлено про моє

право на особисту участь у судових засіданнях при вирішенні питань, пов'язаних з наданням мені психіатричної допомоги та обмеженням у зв'язку з цим моїх прав. Мені повідомлено, що фахівцям, що залучені до надання мені психіатричної допомоги, заборонено розголошувати інформацію про стан мого здоров'я, приватне життя, інтимну і сімейну сторони життя, а також про інші відомості, крім випадків, передбачених законом. Мені повідомлено про моє право: на гуманне ставлення до мене та на повагу до людської гідності; на особисту безпеку; на соціальне забезпечення, у тому числі на оформлення пенсій, відповідно до законодавства; розпоряджатися грошовими коштами, придбавати, володіти і розпоряджатися предметами, речами, виробами, за винятком тих, використання яких заборонено; одержувати і відправляти посилки, бандеролі, грошові перекази, одержувати передачі; брати участь у роботі самодіяльних організацій та гуртків соціально корисної спрямованості, займатися фізичною культурою і спортом, користуватися бібліотекою, настільними іграми; придбавати, користуватися і зберігати предмети першої потреби, періодичні видання, літературу, продукти харчування; розпоряджатися вільним часом, який відведений розпорядком дня; на щоденне перебування на свіжому повітрі не менше ніж дві години; на оплачувану працю, організовану відповідно до вимог законодавства про працю, у тому числі щодо тривалості, умов та оплати праці; одержувати освіту відповідно до законодавства про освіту; мати доступ до гарячої і холодної води та обладнання для розігріву їжі.

Мені повідомлено, що я зобов'язаний(а): дотримуватись лікувальних заходів та заходів соціальної і психологічної реабілітації; норм, які визначають порядок, умови та розпорядок дня в СЗНПД; правомірних взаємовідносин з іншими пацієнтами, персоналом закладу та іншими особами; утримувати в чистоті і порядку приміщення, дбайливо ставитися до майна СЗНПД; виконувати необхідні роботи із самообслуговування; дотримуватися санітарно-гігієнічних норм, мати охайний вигляд; дотримуватися вимог пожежної безпеки і безпеки праці.

Мені повідомлено перелік предметів, виробів і речовин, які заборонено вживати, зберігати і використовувати: спиртні напої, наркотичні засоби, психотропні речовини, що не призначені лікарем, або їх аналоги чи інші одурманюючі засоби; будь-яка зброя, а також спеціальні засоби та засоби активної оборони, оптичні прилади; будь-які алкогольні та слабоалкогольні напої, а також напої енергетичної дії; лікарські засоби, що не призначені лікарем; ножі, бритви (крім електричних, механічних та безпечних з касетною головкою) та інші гострорізальні і колючі предмети; сокири, молотки та інші інструменти.

Інформацію надав лікар	_____ (П.І.Б.)	_____ (підпис)
“_____”	_____ 20__ року (дата)	

{Додаток 1 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я № 218 від 03.02.2022}

В.о. директора Медичного департаменту	А. Гаврилюк
--	--------------------

	Додаток 2 до Правил застосування примусових заходів медичного характеру в спеціальному закладі
--	---

	з надання психіатричної допомоги (пункт 30)
--	--

ЖУРНАЛ
реєстрації мобільних телефонів і телефонних номерів, якими
користуються пацієнти, та обліку їх телефонних розмов

(найменування структурного підрозділу СЗНПД)

					Розпочато « ____ » _____ 20__ року Закінчено « ____ » _____ 20__ року		
№ з/п	Прізвище та ініціали пацієнта	Марка, модель телефону та код міжнародного ідентифікатора мобільного обладнання (IMEI)	Мобільний оператор та номер телефону	Дата проведення телефонної розмови	Прізвище, ініціали, ступінь спорідненості та телефонний номер громадянина(ки)	Тривалість телефонної розмови	Підпис пацієнта про проведення телефонної розмови
1	2	3	4	5	6	7	8
В.о. директора Медичного департаменту				А. Гаврилюк			

	Додаток 3 до Правил застосування примусових заходів медичного характеру в спеціальному закладі з надання психіатричної допомоги (пункт 33)
--	---

ЖУРНАЛ
обліку пацієнтів, яким надано дозвіл вийти за межі спеціального
закладу з надання психіатричної допомоги

(найменування структурного підрозділу СЗНПД)

	Розпочато « ____ » _____ 20__ року Закінчено « ____ » _____ 20__ року
--	--

№ з/п	Прізвище та ініціали пацієнта	Дата виходу за межі СЗНПД	Час виходу пацієнта за межі СЗНПД	Прізвище та ініціали медичних працівників, які супроводжують пацієнта	Підпис медичного працівника структурного підрозділу СЗНПД	Підстава для виходу пацієнта за межі СЗНПД (робота, відвідування публічного богослужіння, релігійного обряду і церемонії, відвідування спортивних заходів)	Реквізити наказу керівника СЗНПД про надання пацієнту дозволу вийти за межі СЗНПД	Час повернення пацієнта до СЗНПД	Підпис медичного працівника структурного підрозділу СЗНПД
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
В.о. директора Медичного департаменту					А. Гаврилюк				

Публікації документа

- Офіційний вісник України від 15.12.2017 — 2017 р., № 98, стор. 169, стаття 3014, код акта 88198/2017

